

MOZGÁSSÉRÜLT TANULÓK FOGALMAZÁSI KÉPESSÉGÉNEK FEJLESZTŐ ÉRTÉKELÉSE

Pintér Henriett

*Mozgássérültek Pető András Nevelőképző és Nevelőintézete,
SZTE Neveléstudományi Doktori Iskola*

Kulcsszavak: fejlesztő értékelés, képességfejlesztés, tanítási stratégia

A fogalmazási képesség fejlődésének hosszú folyamatát összetettsége miatt nehéz mérni és értékelni. Különösen nagy feladat ezt mozgássérült tanulóknál végezni, akik az írott nyelvet komoly beszédpercepciósi hátrányból indulva tanulják (Perfetti, 1986; Gósy, 1996; Imre, 2007). A fogalmazási képesség értékelésével kapcsolatban néhány kivételtől eltekintve még a többségi iskolák tanulóinál is azzal a hiánnyal szembesülünk, hogy a mérés és az értékelés a fogalmazás eredményére (a fogalmazványra) és nem a folyamatra irányul. A mozgássérült tanulóknál különösen fontos lenne a szövegalkotás folyamatát nyomon követni, mert a fogalmazványt mint eredményt értékelni egyelőre alig lehet; ugyanis a kognitív funkciók zavarai és a grafomotoros képesség fejlődési hátránya miatt (Horváth, 2000; Abadzi, 2008) nehezebben születik meg a szöveg.

Kutatásunk 9–10 éves mozgássérült tanulók körében elkezdett fogalmazástanítási stratégia és fejlesztő program, amely az írásbeli szövegalkotás folyamatát és azok hatását értékeli. A tanulói hiányosságok feltérképezésére alkalmazott diagnosztikus értékelésből (2008. október) kiderült, hogy nem szilárd nyelvi alapokról indulva kezdődött a fejlesztés: 7 tanulóból 2 jó beszédértéssel, de komoly olvasási és szövegértési gondokkal küszködő, 3 jó beszédértéssel, lassú olvasás- és írástempóval, de jó szövegértéssel, és 2 jó olvasási tempóval és szövegértéssel, de igen lassan és görcsösen író gyermek van.

Az intézmény specialitásából adódóan a gyermekek kis létszámú osztályokban tanulnak, amely profil mellett a kis minta szokásos és nem növelhető, éppen ezért a kísérlet módszerei is ehhez igazodnak. A fogalmazástanítás fejlesztő értékelésének eddigi tapasztalatait regisztráltuk, az eredményeit pedig esettanulmányok formájában mutatjuk be, amely a tanulók szövegalkotási hajlandóságát, a feladatok sikerességét, a fejlesztő módszerek hatékonyságát és a tanulói motivációt elemzi. Az egyes fogalmazás-órákon alkalmazott fejlesztő értékelés során – hetenkénti értékeléssel – a konduktor-tanító (pedagógus) óráról órára nyomon követi a fogalmazás részfolyamatait (gondolatok előhívása és rögzítése) és a feladatok beválását, személyre szabott visszajelzéseivel (írásbeli értékelés, támogató jellegű instrukció, megerősítő szándékú pozitív metakommunikáció) ösztönzi a tanulói munkát. A következő értékelési módszer a tanulói önértékelésre és az önreflexióra irányul, mint például, hogy hol tart jelenleg, és hogyan tud tovább lépni a saját fogalmazási folyamatában. Táblázatban követheti nyomon saját fejlődését, melyben kiemelten fontos szempont annak értékelése, hogy önmagához képest mennyit fejlődött a szövegalkotásban.

A program szeretne hozzájárulni egyrészt a mozgássérült tanulók önkifejezéséhez és valódi esélyteremtéséhez, másrészt egyfajta fejlesztő és értékelési stratégia kidolgozásához a mozgássérült tanulók számára.